

KIIRGUS

ja

radioaktiivne saaste

Erki Vaikre
estlander.org

GLOBALNE TUUMASÕDA EI OLE TÕENÄOLINE

Kui VF üldse peaks kasutama tuumarelva Ukraina vastu, siis on see väikese mõju-ulatusega taktikaline tuumarelv. Sealjuures ei vasta lääneriigid talle kindlasti samaga, vältimaks üleilmset katastroofi, mis viiks tuumatalveni (vähemalt aastane kestev pimedus, tahmapilved, 9° külmem ilm ning atmosfääris olev radioaktiivne tahm hajub kuni kümme aastat). Lääneriikide tõenäoline vastus VF taktikalisele (väikese võimsusega, enamasti 20-30 kT) tuumalöögile on pigem massiivne tavavägede rünnak eesmärgiga kõrvaldada tsiviliseeritud maailma eksistentsi ohustav tegur. Strateegilise tuumarelva (võimsus 100-1000 kT) kasutamine Venemaa poolt on äärmiselt ebatõenäoline.

Tänases olukorras on tuumalöögist Kiievile tõenäolisem radioaktiivse reostuse allikas pigem mõni sõjategevuses või sabotaažina purustatud Ukraina tuumajaamadest. Eestile tähendaksid aga mõlemad vaid kaudset radioaktiivse saaste mõju.

TUUMARELVA KASUTAMINE EESTIS EI OLE TÕENÄOLINE

Sellest hoolimata on allpool tutvustatud lühidalt tuumarelva toimimise põhimõtet, selle mõjudest hoidumist ning juhised tegevuseks radioaktiivse saaste korral (tuumarelva kaudse mõju ja tuumajaama katastroofi korral samad).

PAANIKAKS POLE PÕHJUST, TEADLIKKUS TAGAB RAHU

TUUMARELVAL on viis erinevat kahjulikku mõju: valguskiirgus, kuumus, lööklaine, kiire radioaktiivne kiirgus, elektromagnetimpulss ja radioaktiivne reostus. Neist esimesed neli võivad koheselt tappa.

EESTIS ei ole vajalikku tuumavarje taristut ega gaasimaskide üleriiklikku varu, milledest loobuti 1993. Kuid ka enne oli Eestis vaid 280 varjendit ainult 73 tuhandele inimesele. Gaasimaske oli aga 1 mlj. Aga nt Soomes ja Rootsis on seis palju parem.

PLAHVATUSE HETKEL selle läheduses olles on ellujäämisvõimalused pea olematud. Kui viibid 10-20 km kaugusel, on sul on aega 10-20 sek, et varjuda maapinnast madalamale, katta keha heleda märja riidega ning katta nina ja suu märja riidega. Kuid hoia suu lahti lööklaine mõju vähendamiseks. Väldi plahvatuse valgust, see pimestab. Plahvatuse mõjul tekkinud elektromagnetimpulss võib hävitada kogu elektroonilise tehnika.

ESIMENE TUND. Ellujäänul on 10-20 min enne kiirguspilve maapinnale jõudmist. Kui pead siis liikuma, liigu külgtuules, mitte allatuult ja leia varje enne tuumavihma (kelder, varjend vms). Varjumine kaitseb radioaktiivse saastumise eest. Varje puhul arvesta, et kolde läheduses on tuumavihm ka väga kuum. Koldest sadade km-te kaugusel piisab tavalise siseruumi varjumisest. Sulge kõik ühendused välisõhuga. Esimesed tunnid pärast tuumaplahvatust on kriitiline aeg. Esimese tunniga pärast plahvatust väheneb kiirgusoht 55% ja 24 tunni pärast 80%. Hili-sema kiirgusreostuse kahju vältimiseks kasuta jooditablette.

ESIMENE PÄEV pärast plahvatust on kiirgusega kokkupuutel kriitiline. Pese kogu keha voolava sooja vee ja seebiga: ära nühi ega kahjusta nahka, kata kinni haavad ja marrastused. Ära kasuta palsameid ja kreeme (seovad saastunud osakesi). Esimesed 24-48 h on vaja jääda isoleeritud siseruumi. Kasuta toiduks ja joogiks vaid pakendatud tooteid (ka külmik, kodused pakendid jms). Puhasta kõik nõud ja tarvikud. Hoia nina ja suu kogu aeg kaetuna vähemalt märja näomaskiga.

ESIMENE NÄDAL. Puhasta jalanõud ja pese riideid ning ennast regulaarselt sooja vee ja seebiga, väldi kreeme ja palsameid, puhasta kõrvu ja nina vatitikkudega. Hoia end kursis ametlike teadetega (raadio) ning käitu vastavalt. Püsi esimesel nädalal isoleeritud siseruumis. Väldi avatud toitu ja -vett ning võimalusel ära välju siseruumist ja jätkka nina/suu kaitsmist märja näomaskiga.

EEMAL. Kui tuumaplahvatus toimub sinust sadade km-te kaugusel (nt Kiiev – 1000 km), siis on vajalikud meetmed vaid need, mis kirjeldatud punktis